

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВЗАЄМОДОПОВНЮЮЧІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ФІНТЕХ-РИНКУ УКРАЇНИ

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Анотація У статті досліджено вплив цифровізації публічних фінансів та рівня фінансової грамотності на розвиток фінтех-сектору України. Проаналізовано роль систем GovTech та впровадження Open Banking як чинників трансформації фінансового ринку в умовах воєнного стану.

Ключові слова: цифровізація; публічні фінанси; фінансова грамотність; фінтех; Open Banking; GovTech.

Abstract The article examines the impact of public finance digitalization and the level of financial literacy on the development of Ukraine's fintech sector. The role of GovTech systems and the implementation of Open Banking as factors in the transformation of the financial market under martial law are analyzed.

Keywords: digitalization; public finance; financial literacy; fintech; Open Banking; GovTech.

Сучасна трансформація фінансового сектора України відбувається в умовах безпрецедентного поєднання викликів безпеки та стрімкого технологічного прогресу. Ключовими драйверами цього процесу виступають цифровізація публічних фінансів (GovTech) та підвищення рівня фінансової грамотності населення. Взаємодія цих факторів створює необхідні умови для масштабування фінтех-ринку, забезпечуючи як технологічну інфраструктуру, так і свідомий попит на інноваційні продукти.

Цифровізація публічних фінансів, що охоплює сфери бюджетного планування, державних закупівель та податкового адміністрування, створює масиви відкритих верифікованих даних. Ці дані стають критичним ресурсом для фінтех-компаній, дозволяючи їм розробляти точніші скорингові моделі, автоматизувати бухгалтерські сервіси та пропонувати персоналізовані інвестиційні інструменти. Водночас, успіх таких інновацій безпосередньо залежить від готовності споживача їх прийняти. Дослідження підтверджують, що фінансова грамотність є ключовим чинником формування інклюзивної та стабільної банківської системи, оскільки освічений користувач здатний приймати обґрунтовані рішення, ефективно розпоряджатися коштами та уникати ризиків, пов'язаних із цифровим шахрайством [1].

Український досвід впровадження систем GovTech, таких як Prozorro, E-Data та OpenBudget, доводить, що прозорість державних витрат є невід'ємною складовою ширшої парадигми інновацій. Ці платформи не лише оптимізують роботу державних інституцій, а й створюють нові ринкові ніші для приватних фінтех-рішень. Зокрема, автоматизація та забезпечення прозорості через екосистему «Дія» дозволяє значно знизити корупційні ризики та підвищити ефективність використання бюджетних коштів.

Український фінтех-ринок у 2024–2025 роках демонструє високий рівень життєздатності. Попри глобальні виклики та воєнний стан, кількість активних компаній стабілізувалася на рівні понад 250 одиниць [2].

Важливою характеристикою ринку є те, що більшість компаній (84%) розвиваються за рахунок власних коштів (bootstrapping), що свідчить про реальну прибутковість та ефективність бізнес-моделей [3].

Для системного підвищення обізнаності населення Національний банк України розробив та впроваджує Стратегію-2030, яка охоплює чотири ключові групи: освітян, дітей та молодь, доросле населення та підприємців. За підсумками 2024 року прогрес у виконанні дорожньої карти Стратегії становить 53%, що є високим показником для першого року реалізації [4].

Одним із головних досягнень стало оприлюднення Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді, що закладає основу для впровадження з вересня 2025 року обов'язкового курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8 класів Нової української школи (НУШ). Це стратегічне рішення дозволить сформувати нове покоління свідомих споживачів фінтех-послуг.

Розвиток інноваційних сервісів та безготівкових розрахунків позитивно змінює фінансові звички українців. Статистика за дев'ять місяців 2025 року показує, що понад 95% операцій із платіжними картками є безготівковими за кількістю. Це свідчить про високу довіру до цифрових каналів оплати та достатній рівень навичок користування платіжною інфраструктурою.

Середній чек у торговельній мережі у 2025 році зріс до 345 грн порівняно з 322 грн у попередньому році. Крім того, спостерігається стрімке зростання популярності токенизованих карток (через гаджети), кількість яких збільшилася на 13% до 18,6 млн одиниць. Лише 1,8% операцій у торговельних мережах сьогодні здійснюються через фізичне зчитування магнітної смуги чи чипа, що вказує на домінування безконтактних технологій.

Запуск відкритого банкінгу (Open Banking) 1 серпня 2025 року став історичною віхою для національного фінансового ринку. Це впровадження структурованого та безпечного обміну даними між банками (ASPSP) та сторонніми надавачами послуг (TPP) за згодою користувача [5].

Згідно з новим регулюванням НБУ, банки зобов'язані надавати TPP доступ до рахунків клієнтів у режимі реального часу через спеціалізовані інтерфейси (API). Це створює умови для появи нових типів фінансових послуг:

1. **PISP (Payment Initiation Service Providers):** ініціювання платежів безпосередньо з банківського рахунку клієнта, що створює альтернативу картковим схемам.
2. **AISP (Account Information Service Providers):** консолідація інформації про рахунки з різних банків в одному додатку для зручного управління фінансами.

Постійні кіберзагрози та зростання ризиків шахрайства є головними чинниками, що стримують частину населення від використання складних фінансових продуктів. Глобальна нестабільність та досвід минулих банківських криз породжують скептицизм щодо надійності цифрових систем. Для подолання цього бар'єру необхідна активна державна політика захисту прав споживачів та постійне інформування про заходи безпеки, такі як кампанія КібербезпекаФінансів.

Розвиток фінтех-ринку України базується на синергії державної цифровізації та людського капіталу. GovTech забезпечує прозорість та достовірність даних, тоді як фінансова грамотність мінімізує ризики цифрового розриву та кібершахрайства. Подальша гармонізація законодавства з нормами ЄС та масштабування Open Banking дозволять Україні інтегруватися в єдиний європейський фінансовий простір, підвищуючи стійкість національної економіки.

Цифровізація публічних фінансів створює середовище довіри та технологічну базу, тоді як фінансова грамотність забезпечує попит та безпеку. Саме цей тандем є запорукою того, що український фінтех-ринок не лише вистоїть у часи випробувань, а й стане одним із ключових двигунів повоєнного відновлення та модернізації національної економіки. Розвиток технологій має супроводжуватися відповідним розвитком людського капіталу — лише тоді цифрова трансформація принесе максимальну користь суспільству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Діденко Л. М. GovTech та публічні фінанси: стратегічні напрями розвитку. *Економічний простір*. 2025. № 206. С. 51–56.
2. Звіт за 2024 рік про реалізацію Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-za-2024-rik-pro-realizatsiyu-natsionalnoyi-strategiyi-rozvitku-finansovoyi-gramotnosti-do-2030-roku>
3. Український фінтех в цифрах і фактах: дослідження УАФІК. *Fintech Insider*. 2024. URL: <https://fintechinsider.com.ua/ukrayinskyj-finteh-v-czyfrakh-i-faktah-doslidzhennya-uafik/>
4. Українці значно активніше користуються безготівковими картковими розрахунками: результати за дев'ять місяців 2025 року. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrayintsi-znachno-aktivnishe-koristuyutsya-bezgotivkovimi-kartkovimi-rozrahunkami-rezultati-za-devyat-misyatsiv-2025-roku>.
5. Open banking launched in Ukraine: legal alert. *Sayenko Kharenko*. 2025. URL: <https://sk.ua/open-banking-launched-in-ukraine-legal-alert/>

Бурденюк Світлана Вікторівна, кандидат економічних наук, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», м. Кам'янець-Подільський, e-mail: burdenyuklana@gmail.com

Burdeniuk Svitlana, PhD in Economics, Higher Educational Institution "Kamianets-Podilskyi State Institute", Kamianets-Podilskyi, e-mail: burdenyuklana@gmail.com

